

СУ“Св.Климент Охридски“

Богословски факултет

СТАНОВИЩЕ

От доц. д-р Костадин Кирилов Нушев

За дисертационен труд на тема:

„Съвременни биоетични проблеми в светлината на християнската нравственост (асистирана репродукция, аборт и евтаназия)“

За присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по специалност Нравствено богословие в професионално направление 2.4. Религия и теология (Източноцърковно пеене)

Автор: Владимир Ангелов Тодоров

Представеният за публична защита дисертационен труд на Владимир Ангелов Тодоров обхваща 270 страници и е посветен на актуална за Нравственото богословие и за съвременната богословска и етическа наука тема от областта на биомедицинската етика. Дисертационното съчинение е посветено на три основни групи биоетични въпроси, които са свързани с асистираната репродукция, аборта и евтаназията. Тези съвременни биоетични въпроси са актуални и все по-активно се дискутират през последните години в областта не само на медицинската етика, но също така и в научното поле на християнската етика и православното богословие. В резултат от оживените дискусии в областта на християнската етика в българската и чуждоезичната литература е налице сериозен обем от критични и богословски издевания по посочените проблеми, които са обект на систематично проучване и аналитичен обзор.

Обща характеристика на дисертационния труд

Владимир Ангелов Тодоров е завършил Богословския факултет на СУ „Св. Климент Охридски“ като магистър по богословие и разработва своя дисертационен труд като докторант по научната специалност Нравствено богословие в Катедра „Практическо богословие“. Докторантът си поставя за цел да представи в своето изследване един систематизиран и критичен богословски преглед на по-важните и релевантни тези на християнската етика по основния кръг от въпроси, които се обсъждат във

връзка с трите очертани проблемни полета на съвременната биоетика. Този систематичен подход към проблема и предмета на изследването определя търсенето на общата връзка между асистираната репродукция, аборта и евтаназията и определя разпределението на съдържанието и концептуалната рамка на дисертационния труд. Възприетата основна теза от автора за потенциалната възможност за легално отнемане на човешки живот при трите медицински практики е свързващо звено между изследваните въпроси, което обуславя логически целта, задачите и структурата на самото изследване. Следва да се отбележи, че съдържанието на дисертационния труд, в неговите три основни тематични направления и обособени части, е разпределено в рамките на един добре разработен и подробен план посредством стриктно и детайлно логическо подреждане на различните аспекти от изследваната проблематика.

В методологичен план дисертантът е положил усилие да представи най-важните библейски, богословски и етически аспекти на изследваните биоетични проблеми като се основава на основополагащите истини на Свещеното Писание за човека сато Божие творение и произхода на човешкия живот. Богословската аргументация следва класическите християнски и църковни тези за достойнството и защитата на живота като свещен Божий дар, тайната на зараждането на живота, правото на живот на новозаченатото и неродено човешко същество и всички други по-важни нравствени принципи, които оформят библейската основа и християнския ценностен фундамент за изграждане на биоетичните и биомедицински позиции на Църквата. Тези етически постановки са допълнени чрез привеждането и коректното цитиране на множество официални документи и становища на църковни институции и християнски общности в Европа по разглежданите въпроси на вярата и нравствеността. Това са официални документи и позиции на Православната църква, католическата социална доктрина и морална теология и множество становища на евангелски християнски общности. Този кръг от първични източници по темата на дисертацията е един от важните елементи от нейния актуален и практически ориентиран характер с оглед на съвременните християнски биоетични тези по въпросите на асистираната репродукция, практиката на аборта и медицинските проблеми на евтаназията.

Основни тези и достойнства на дисертационното изследване

В представения труд е направен сериозен опит за аналитичен обзор и систематичен преглед на по-важни християнски етически изследвания на български и немски език, което е положителен момент на проучването. Дисертантът е проучил по-важните изследвания в областта на християнската етика от български специалисти и достъпните на български език изследвания от други православни духовници и богослови. На второ

място важен приносен момент е систематичното проучване и критично разглеждане на много от официалните християнски документи, църковни решения и специализирани позиции и послания, които имат непосредствено отношение към изследваните проблеми.

Добра страна на работата е наличието на специален акцент върху някои от основополагащите богословски изследвания по християнска етика, които полагат основите на християнската биоетика сред които са трудовете на известния християнски богослов и етик Алберт Швайцер, основани върху неговото виждане за *респекта към живота* като основен принцип на етиката. Много от тези първостепенни и авторитетни изследвания са използвани и приведени в съчинението от техния оригинален немски език.

От страна на православната християнска биомедицинска етика в тази връзка като релевантни и съпоставими би следвало да се привлекат и някои от по-ранните текстове на руския православен духовник Сурожки митрополит Антоний Блум за човешките ценности в медицината, които имат сходно значение за Православната християнска етика и нравствените ориентири на православната биомедицинска етика.

Като цяло в обобщителен план може да се каже, че представеното изследване на Владимир Годоров се основава на множество чуждоезични източници по темата на дисертационния труд и дава ценен принос за въвеждане на този корпус от специализирана научно-богословска литература в съвременните богословски изследвания на български език. Това обогатява нашата специализирана богословска литература по изследваните проблеми на християнската биоетика и допринася за развитието на най-новите насоки на богословски търсения в областта на православната християнска биомедицинска етика.

Успоредно с приведените авторитетни становища на водещи православни и западни богослови като о. Джон Брек, Георгиос Мандзаридис, митр. Йеротей Влахос и други са отчетени и досегашните изследвания в областта на християнската биоетика на български специалисти и богослови.

Изводи и заключителна оценка

С оглед на посочените достойнства на дисертационния труд и обстоятелството, че той е изпълнил успешно една от най-важните научно-изследователски задачи да предостави систематизиран научно-богословски, критичен и аналитичен обзор на по-новите изследвания по актуалните биоетически теми и проблеми на асистиранията репродукция,

аборта и евтаназията, може обобщително да се заключи, че представеното докторско изследване е изпълнило успешно своята цел и научна задача.

Авторът предлага широка панорама на съвременната християнска богословска и етическа мисъл със специален акцент върху изследваните проблеми на съвременната биоетика като на базата на обширна и релевантна научно-богословска литература обосновава аргументирано своята основна теза и отделните изводи, свързани с трите основни проблемни области на изследването. Той се придържа към класическите християнски нравствени принципи за уважение и защита на човешкия живот от момента на зачатие до неговия естествен край и представя в задоволителна пълнота съвременните официални биоетични и богословски позиции на Православната църква и другите християнски вероизповедания в Европа.

В своята научно-изследователска работа Владимир Тодоров е изпълнил успешно основните задачи на своя дисертационен труд и е достигнал до важни изследователски изводи и резултати. Той е проучил основно широк кръг немскоезична богословска литература по основните проблеми и общата тематика на дисертационното изследване и показва самостоятелно и ангажирано отношение към изследваните биомедицински въпроси. Дисертантът е представил някои от залегналите в научния труд свои тези в различни академични форуми и сборници с научни доклади. Налице са необходимия брой публикации във връзка с темата на дисертацията, а авторефератът отразява коректно съдържанието и основните тези на предложението.

Въз основа на посочените достойнства на този дисертационен труд считам, че той отговаря на академичните стандарти и законови изисквания за успешно разработена докторска дисертация. Посочените аргументи и съображения ми дават основание да гласувам положително и да препоръчам на членовете на Научното жури да подкрепят представения за защита дисертационен труд и да присъдят на неговия автор Владимир Тодоров образователната и научна степен „доктор“ по професионалното направление 2.4. Религия и теология.

30.04.2018 г.

Доц. д-р Костадин Нушев.....